ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠ' ΑΚΡΟΑΤΗΡΙΟΥ ΣΥΖΗΤΗΣΗ
στην υπόθεση 1/87 *

I — Περιστατικά και διαδικασία

Ο Picciolo, ο οποίος ανέλαβε υπηρεσία στην Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στις 12 Ιουνίου 1971, τοποθετήθηκε στην Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων. Την 1η Ιανουαρίου 1983 διορίστηκε στη Γενική Διεύθυνση XVIII. Εν τω μεταξύ είχε εκλεγεί στις 24 Ιουνίου 1982 στην τοπική επιτροπή προσωπικού του Λουξεμβούργου, της οποίας έγινε στη συνέχεια αντιπρόεδρος.

Η παρούσα διαφορά του με την Επιτροπή αφορά την έκθεση κρίσης που καταρτίστηκε για τον ίδιο κατά την περίοδο 1η Ιουλίου 1981 έως 30 Ιουνίου 1983.

Η έκθεση αυτή καταρτίστηκε το Νοέμβριο 1983 από τον Verheyden, διευθυντή της Υπηρεσίας Επισήμων Εκδόσεων, ο οποίος είχε συμβουλευτεί προηγουμένως τον Perry, προϊστάμενο της ειδικευμένης υπηρεσίας OP 4 της Υπηρεσίας Επισήμων Εκδόσεων, είχε δε θεωρηθεί στις 5 Δεκεμβρίου 1983 από τον Van Goethem, διευθυντή της Γενικής Διευθύνσεως XVIII. Η έκθεση κοινοποιήθηκε στον Picciolo, ο οποίος διατύπωσε στις 28 Ιανουαρίου 1984 διάφορες παρατηρήσεις. Οι παρατηρήσεις αυτές αφορούσαν την ανακριβή περιγραφή των καθηκόντων του προσφεύγοντος, την πλημμελή εκτίμηση της ικανότητάς του να εκφράζεται γραπτά και προφορικά, τη μείωση της βαθμολογίας του σε σχέση με το αίσθημα ευθύνης του, το γεγονός ότι ο Perry, ο οποίος είναι επικουρικός υπάλληλος, δεν μπορούσε να θεωρηθεί ως ιεραρχικά ανώτερός του ούτε επομένως μπορούσε να ζητηθεί η γνώμη του για την έκθεση κρίσης, το γεγονός ότι δεν είχαν πραγματοποιηθεί προηγουμένως οι διαβουλεύσεις που είναι αναγκαίες για τη βαθμολόγηση των υπαλλήλων που παράλληλα έχουν εκλεγεί εκπρόσωποι του προσωπικού, τέλος δε, την προοδευτική μείωση των βαθμών του στην έκθεση κρίσης, η οποία οφειλόταν στις διαφωνίες του με τη διεύθυνση όσον αφορά την πολιτική της Υπηρεσίας Επισήμων Εκδόσεων σχετικά με το προσωπικό.

Όταν έλαβε τις παρατηρήσεις αυτές, ο Verheyden πρότεινε στον ενδιαφερόμενο να προχωρήσουν στο διάλογο που προβλέπει το άρθρο 6 των γενικών εκτελεστικών διατάξεων του άρθρου 43 του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (στο εξής: γενικές διατάξεις). Ο Picciolo αρνήθηκε το διάλογο αυτό και ζήτησε την υποβολή του ζητήματος στο δευτεροβάθμιο κριτή. Ο Verheyden εξακολούθησε να προτείνει διάλογο και κάλεσε δύο φορές τον ενδιαφερόμενο, αλλά μάταια. Στη συνέχεια, τον Απρίλιο 1984, ζήτησε τη σύγκληση της « ειδικής ομάδας βαθμολογητών », της οποίας τη συμμετοχή στη βαθμολόγηση των εκπροσώπων του προσωπικού προβλέπει ο οδηγός για τη σύνταξη των περιοδικών εκθέσεων κρίσης. Όταν η ομάδα αυτή γνωστοποίησε στις 29 Νοεμβρίου 1984 τις κρίσεις της, ο Verleyden έστειλε στις 13 Δεκεμβρίου 1984 στον Picciolo μία νέα έκθεση βαθμολογήσεως, παράρτημα της οποίας αποτελούσαν οι εν λόγω κρίσεις. Η έκθεση αυτή είχε τις εξής διαφορές από την προηγούμενη: τα καθήκοντα του ενδιαφερομένου περιγράφονταν κατά τις επιθυμίες του και η αναλυτική εκτίμηση του αισθήματος ευθύνης του συνοδευόταν από το εξής σχόλιο: « Η αναχώρηση του κ. Picciolo τον Ιανουάριο 1983 κατέστησε αναγκαία την επανεκτίμηση της καταστάσεως στο εμπορικό λογιστήριο της Υπηρεσίας Επισήμων Εκδόσεων, κατόπιν της οποίας το αίσθημα ευθύνης του κρινομένου πρέπει να βαθμολογηθεί με " λίαν καλώς ". »

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

Στις 17 Ιανουαρίου 1985 ο Picciolo ζήτησε να διαβιβαστεί η νέα αυτή έκθεση στο δευτεροβάθμιο κριτή, τον Mosar, μέλος της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, ο οποίος αποφάσισε στις 25 Φεβρουαρίου 1985, αφού είχε μια συνάντηση με τον ενδιαφερόμενο, να μη μεταβάλει καθόλου τις κρίσεις του πρώτου βαθμολογητή. Ο Picciolo ζήτησε τότε να υποβληθεί το ζήτημα στην επιτροπή ίσης εκπροσωπήσεως για τις εκθέσεις κρίσεως του προσωπικού. Αφού η επιτροπή εξέδωσε τη γνώμη της κατά τη συνεδρίαση της 29ης Ιουλίου 1985, ο δευτεροβάθμιος κριτής απέστειλε στον προσφεύγοντα στις 5 Μαρτίου 1986 την οριστική έκθεση κρίσεως: η έκθεση αυτή ήταν ακριβώς όμοια με την έκθεση που είχε καταρτίσει ο πρώτος κριτής, με τη διαφορά ότι το σχόλιο σχετικά με το αίσθημα ευθύνης ήταν πλέον διατυπωμένο ως εξής: « Ο κ. Picciolo αποχώρησε από την Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων τον Ιανουάριο 1983. Οι νέοι υπεύθυνοι του λογιστηρίου της Υπηρεσίας Επισήμων Εκδόσεων προέβησαν σε τακτοποίηση που αποδείχθηκε ότι είχε καθυστερήσει υπερβολικά. »

Στις 5 Ιουνίου 1986 ο Picciolo υπέβαλε στην ΑΔΑ ένσταση κατά την έννοια του άρθρου 90 του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως. Επειδή στην ένσταση αυτή δεν δόθηκε απάντηση εμπροθέσμως, ο Picciolo άσκησε την παρούσα προσφυγή ενώπιον του Δικαστηρίου στις 2 Ιανουαρίου 1987.

Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή και αφού άκουσε το γενικό εισαγγελέα, το Δικαστήριο, τρίτο τμήμα, αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία, αφού κάλεσε την Επιτροπή να προσκομίσει ορισμένα αποδεικτικά στοιχεία.

II — Αιτήματα των διαδίκων

Ο *Picciolo* ζητεί από το Δικαστήριο:

— να ακυρώσει την απόφαση της 5ης Μαρτίου 1986, με την οποία ο Nic Mosar, μέλος της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, κατάρτισε την τελική έκθεση κρίσεως του προσφεύγοντος για την περίοδο 1 Ιουλίου 1981 έως 30 Ιουνίου 1983·

— να ακυρώσει, εφόσον είναι αναγκαίο, τη σιωπηρή απόφαση περί απορρίψεως της διοικητικής ενστάσεως που υπέβαλε ο προσφεύγων κατά της ανωτέρω αποφάσεως της 5ης Μαρτίου 1986·

— να υποχρεώσει την Επιτροπή να του καταβάλει αποζημίωση ενός φράγκου για την ηθική βλάβη που υπέστη λόγω των επανειλημμένων πειθαρχικών πταισμάτων που διαπράχθηκαν έναντι του υπαλλήλου της·

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα, κατ' εφαρμογή είτε του άρθρου 69, παράγραφος 2, είτε του άρθρου 69, παράγραφος 3, του κανονισμού διαδικασίας, καθώς και στην απόδοση των αναγκαίων εξόδων στα οποία υποβλήθηκε λόγω της δίκης, όπως τα έξοδα για το διορισμό αντικλήτου, τα έξοδα μετακινήσεως και διαμονής και η αμοιβή του δικηγόρου, κατ' εφαρμογή του άρθρου 73, στοιχείο β), του ίδιου κανονισμού.

Η *Επιτροπή* ζητεί από το Δικαστήριο:

— να απορρίψει την προσφυγή ως απαράδεκτη, ειδάλλως ως αβάσιμη·

— να καταδικάσει τον προσφεύγοντα στα δικαστικά έξοδα.

III — Λόγοι ακυρώσεως και επιχειρήματα των διαδίκων

Α — Για να στηρίξει την *προσφυγή ακυρώσεως* που άσκησε, ο Picciolo επικαλείται εννέα λόγους.

1) Ο πρώτος λόγος αφορά την παράβαση του άρθρου 7, παράγραφοι 3 και 4, των γενικών διατάξεων και του άρθρου Γ.2 του οδηγού για τη σύνταξη των εκθέσεων κρίσεως: μετά την έκδοση της γνώμης της επιτροπής ίσης εκπροσωπήσεως, ο δευτεροβάθμιος κριτής κατέστησε δυσμενέστερο για τον προσφεύγοντα ένα από τα σχόλια της εκθέσεως κρίσεως, μολονότι η γνώμη της επιτροπής αυτής δεν δίνει σε καμία περίπτωση τη δυνατότητα στο δευτεροβάθμιο κριτή να προβεί σε νέες εκτιμήσεις που να χειροτερεύουν την κατάσταση του βαθμολογουμένου και μολονότι επιπλέον η μεταβολή που επέφερε ο δευτεροβάθμιος κριτής δεν είναι αιτιολογημένη.

Κατά *την Επιτροπή*, ο λόγος ακυρώσεως αυτός πρέπει οπωσδήποτε να απορριφθεί, αφού η επίμαχη μεταβολή δεν αποτελεί χειροτέρευση της καταστάσεως του βαθμολογουμένου υπαλλήλου, αλλά απλώς επεξήγηση σχολίου που υπήρχε στην αρχική έκθεση κρίσεως, επεξήγηση που βασίζεται σε πραγματικά στοιχεία και για τη διατύπωση της οποίας μόνος αρμόδιος είναι ο δευτεροβάθμιος κριτής, αφού λάβει τη γνώμη της επιτροπής ίσης εκπροσωπήσεως για τις εκθέσεις κρίσεως.

2) Δεύτερον, ο *προσφεύγων*, ισχυρίζεται ότι ο *δευτεροβάθμιος κριτής παρέβη το άρθρο 7, παράγραφος 2, των γενικών διατάξεων και το άρθρο Β.9.3 του οδηγού για τη σύνταξη των εκθέσεων κρίσεως*, επειδή δεν συνεννοήθηκε καθόλου με τον πρώτο κριτή και έλαβε την απόφασή του βάσει ελλιπών στοιχείων, αφού από το φάκελο του βαθμολογουμένου έλειπε η αρχική έκθεση κρίσεως.

Η *Επιτροπή* απαντά ότι, αφενός, υπήρξαν « προφορικές συνομιλίες » και, αφετέρου, ο φάκελος που είχε στη διάθεσή του ο δευτεροβάθμιος κριτής περιείχε όλα τα αναγκαία έγγραφα και στοιχεία.

3) Ο *Picciolo* υποστηρίζει, τρίτον, ότι *συντρέχει παράβαση του άρθρου 6 των γενικών διατάξεων, του άρθρου Β.8.1 του οδηγού για τη σύνταξη των εκθέσεων κρίσεως και των γενικών αρχών των δικαιωμάτων ακροάσεως:* δεν κατέστη δυνατό να πραγματοποιηθεί ο διάλογος που προβλέπουν οι διατάξεις αυτές μεταξύ του βαθμολογουμένου υπαλλήλου και του πρώτου βαθμολογητή, αφού ο τελευταίος αυτός δεν τον πρότεινε υπό κανονικές συνθήκες. Ο προσφεύγων στερήθηκε έτσι ενός « βαθμού δικαιοδοσίας », η πλημμέλεια δε αυτή δεν θεραπεύθηκε με την καθαρά τυπική συνομιλία μεταξύ του υπαλλήλου και του δευτεροβάθμιου κριτή.

Κατά την άποψη της *Επιτροπής*, ο λόγος αυτός ακυρώσεως είναι αβάσιμος, επειδή ο ίδιος ο Picciolo ήταν αυτός που αρνήθηκε επανειλημμένα το διάλογο που του είχε προτείνει ο κριτής.

4) Ο τέταρτος λόγος ακυρώσεως, που αφορά την παράβαση του άρθρου 3, παράγραφος 2, των γενικών διατάξεων και του άρθρου Β.5.2.2 του οδηγού για τη σύνταξη των εκθέσεων κρίσεως, έχει δύο σκέλη: πρώτον, ο πρώτος κριτής δεν συμβουλεύθηκε, πριν καταρτίσει την έκθεση, τον Van Goethem, διευθυντή της Γενικής Διευθύνσεως XVIII, στην οποία υπηρετούσε ο *προσφεύγων* από την 1η Ιανουαρίου 1983· δεύτερον, δεν ζητήθηκε η γνώμη ούτε και του ιεραρχικά άμεσου προϊσταμένου του προσφεύγοντος στη Γενική Διεύθυνση XVIII.

Η *Επιτροπή* ισχυρίζεται ότι η « συνεννόηση » με τον ιεραρχικά ανώτερο μπορεί να έχει τη μορφή μιας προφορικής συνομιλίας μεταξύ του τελευταίου αυτού και του κριτή πριν από την κατάρτιση της εκθέσεως. Η Επιτροπή προσθέτει ότι, « όσον αφορά τη συνεννόηση με τον Van Goethem, πρέπει να τονιστεί ότι δεν υπάρχει καμία υποχρέωση να ζητηθεί η γνώμη και άλλων προϊσταμένων ». Τέλος, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι οι αιτιάσεις αυτές του προσφεύγοντος αφορούν εν πάση περιπτώσει την πρώτη έκθεση κρίσεως, η οποία δεν αποτελεί το αντικείμενο της παρούσας προσφυγής.

5) Πέμπτον, ο *Picciolo* υποστηρίζει ότι ο Perry θεώρησε, και μάλιστα πρόωρα, την έκθεση

κρίσης του, χωρίς να του ζητηθεί η γνώμη του πριν από την κατάρτιση της έκθεσης αυτής. Ο Picciolo προσθέτει ότι ο Perry, ο οποίος την εποχή εκείνη ήταν « επικουρικός υπάλληλος », δεν μπορούσε να θεωρηθεί ως ιεραρχικά ανώτερός του και επομένως δεν μπορούσε να συμμετάσχει στη διαδικασία βαθμολογήσεως. Επομένως, δεν υπήρξε προηγούμενη συνεννόηση με τον ιεραρχικά ανώτερο του βαθμολογούμενου υπαλλήλου υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπουν οι *διατάξεις του άρθρου 2, παράγραφος 3, των γενικών διατάξεων και του άρθρου Β.5.2.1 του οδηγού για τη σύνταξη των εκθέσεων κρίσεως.*

Απαντώντας στον ισχυρισμό αυτό η *Επιτροπή* αναφέρεται στις παρατηρήσεις που ανέπτυξε σχετικά με τον προηγούμενο λόγο ακυρώσεως, δηλαδή σχετικά με τη μορφή υπό την οποία μπορεί να ζητηθεί η γνώμη των ιεραρχικά προϊσταμένων. Υποστηρίζει δε ότι η παρέμβαση του Perry στη διαδικασία βαθμολογήσεως δεν είναι μεμπτή: πράγματι, κατά την Επιτροπή, όταν ένας έκτακτος ή επικουρικός υπάλληλος καλείται από τον υπεύθυνο μιας διοικητικής μονάδας να ασκήσει ορισμένα καθήκοντα, αποκτά αυτόματα και όλα τα σχετικά δικαιώματα, στα οποία περιλαμβάνεται το δικαίωμα να κρίνει τους μονίμους υπαλλήλους που υπηρετούν υπό τις διαταγές του.

6) Έκτον, ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι συντρέχει *παράβαση του άρθρου 5, παράγραφος 2, των γενικών διατάξεων*, το οποίο ορίζει ότι « κάθε μεταβολή των αναλυτικών εκτιμήσεων σε σχέση με την προηγούμενη βαθμολογία πρέπει να αιτιολογείται ». Μολονότι όμως η επίμαχη έκθεση κρίσεως περιέχει, κατά τον προσφεύγοντα, δυσμενέστερες κρίσεις σε σχέση με την προηγούμενη έκθεση, ούτε ο πρώτος βαθμολογητής ούτε ο δευτεροβάθμιος κριτής αιτιολόγησαν καθόλου τη δυσμενέστερη αυτή κρίση. Ενόψει της νομολογίας του Δικαστηρίου (απόφαση της 6ης Φεβρουαρίου 1986 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 173/82, 157/83 και 186/84, Castille κατά Επιτροπής, Συλλογή 1986, σ. 497, και απόφαση της 14ης Ιουλίου 1977, υπόθεση 61/76, Geist κατά Επιτροπής, Rec. 1977, σ. 1419), συντρέχει εν προκειμένω πλημμέλεια, την οποία διαπίστωσε εξάλλου και η επιτροπή ίσης εκπροσωπήσεως για τις εκθέσεις κρίσεως.

Η *Επιτροπή* ζητεί την απόρριψη του λόγου αυτού ακυρώσεως ισχυριζόμενη ότι η αιτιολόγηση των κρίσεων είναι αναγκαία μόνο στις ακραίες περιπτώσεις, πράγμα που δεν συνέβαινε εν προκειμένω, αφού το επίμαχο σχόλιο αποτελούσε εν πάση περιπτώσει τιμητική και πολύ εγκωμιαστική κρίση.

7) Ο έβδομος λόγος ακυρώσεως στηρίζεται στο ότι η οριστική βαθμολογία, μολονότι έπρεπε βάσει του άρθρου 7, τελευταία παράγραφος, των γενικών διατάξεων να συνταχθεί στις 31 Δεκεμβρίου 1984, κοινοποιήθηκε στον προσφεύγοντα μόλις στις 5 Μαρτίου 1986, δηλαδή με καθυστέρηση 14 και πλέον μηνών.

Η *Επιτροπή* δέχεται ότι υπήρξε ορισμένη καθυστέρηση στη σύνταξη της εκθέσεως κρίσεως, υποστηρίζει όμως ότι η καθυστέρηση αυτή οφείλεται στον ίδιο τον προσφεύγοντα και στους εκπροσώπους του προσωπικού και όχι στην Επιτροπή.

8) Ο *Picciolo* επικαλείται επίσης την *παραβίαση της γενικής αρχής της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και των γενικών αρχών της ισότητας μεταχειρίσεως*, για το λόγο ότι η διοίκηση παραβίασε εσκεμμένα τόσο τις γενικές διατάξεις όσο και τις κατευθυντήριες γραμμές που περιέχονται στον οδηγό για τη σύνταξη των περιοδικών εκθέσεων κρίσεως.

Απαντώντας η *Επιτροπή* τονίζει ότι τόσο ο πρώτος όσο και ο δευτεροβάθμιος κριτής επέδειξαν ιδιαίτερη επιμέλεια κατά τη σύνταξη και τον έλεγχο της εκθέσεως κρίσεως του προσφεύγοντος, επεδίωξαν δε το διάλογο μαζί του και έλαβαν υπόψη τους τις παρατηρήσεις του. Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι δεν μπορεί να της καταλογιστεί καμία παράβαση των εφαρμοστέων κειμένων, είτε εσκεμμένη είτε ακούσια.

9) Ο τελευταίος λόγος ακυρώσεως που προβάλλει ο προσφεύγων στηρίζεται στον εσωτερικό κανονισμό της Υπηρεσίας Επισήμων Εκδόσεων σχετικά με τη διαδικασία κρίσεων, ο οποίος προβλέπει τη μη τηρηθείσα εν προκει-

μένω υποχρέωση να ζητείται η γνώμη της διευθύνουσας επιτροπής της υπηρεσίας πριν από τη σύνταξη της εκθέσεως κρίσεως οιουδήποτε υπαλλήλου της κατηγορίας Α.

Η *Επιτροπή* προτείνει ένσταση απαραδέκτου κατά του λόγου ακυρώσεως αυτού, επειδή στηρίζεται στον εσωτερικό κανονισμό άλλου οργάνου και όχι της Επιτροπής.

Β — Για να στηρίξει το *αίτημα αποζημιώσεως* που προβάλλει, ο *Picciolo* υποστηρίζει ότι μη τήρηση των προθεσμιών, κατά της οποίας βάλλει με τον έβδομο λόγο ακυρώσεως, αποτελεί υπηρεσιακό πταίσμα που δημιουργεί ευθύνη της διοικήσεως. Όπως δέχθηκε το Δικαστήριο σε παρόμοιες υποθέσεις (απόφαση της 6ης Φεβρουαρίου 1986, Castille κατά Επιτροπής, ό.π., και απόφαση της 5ης Μαΐου 1983, υπόθεση 207/81, Ditterich κατά Επιτροπής, Συλλογή 1983, σ. 1359), η καθυστέρηση αυτή μπορεί να βλάψει τον ενδιαφερόμενο υπάλληλο. Εν προκειμένω ο προσφεύγων εκτιμά την ηθική βλάβη που υπέστη σε 50 000 LFR, περιορίζει όμως το αίτημά του αποζημιώσεως στο συμβολικό ποσό του ενός φράγκου.

Απαντώντας, η *Επιτροπή* ισχυρίζεται ότι δεν μπορεί να κατηγορηθεί για πταίσμα, αφού δεν είναι υπεύθυνη για την καθυστέρηση, και ότι επιπλέον ο προσφεύγων δεν αποδεικνύει την ύπαρξη της ζημίας που ισχυρίζεται ότι υπέστη.

IV — Απαντήσεις στα ερωτήματα του Δικαστηρίου

1) Το Δικαστήριο κάλεσε την Επιτροπή να προσκομίσει τις γνώμες που εξέδωσε η επιτροπή ίσης εκπροσωπήσεως για τις εκθέσεις κρίσεως, την ένσταση του προσφεύγοντος, τις γενικές διατάξεις και τον οδηγό για τη σύνταξη των εκθέσεων κρίσεως, καθώς και τον εσωτερικό διαγωνισμό της Υπηρεσίας Επισήμων Εκδόσεων, η δε Επιτροπή προσκόμισε τα στοιχεία αυτά εμπροθέσμως.

2) Στο ερώτημα σχετικά με τις συνθήκες υπό τις οποίες διεξήχθησαν οι « προφορικές συνομιλίες » μεταξύ του πρώτου και του δευτεροβάθμιου βαθμολογητή, η Επιτροπή απάντησε ότι στις 19 Φεβρουαρίου 1985 ο Mosar είχε ζητήσει τηλεφωνικώς από τον Verheyden τα αναγκαία συμπληρωματικά πληροφοριακά στοιχεία και ότι κατά τη συνομιλία αυτή είχε πραγματοποιηθεί εκτεταμένη ανταλλαγή απόψεων επί του ζητήματος της βαθμολογίας του Picciolo.

Y. Galmot
εισηγητής δικαστής